

บทที่ ๓

วิธีการสอบสวนวินัยตำรวจ

วิธีการสอบสวนวินัยตำรวจ เป็นกระบวนการให้ความยุติธรรมแก่ตำรวจเมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำความผิดวินัยให้ผู้บังคับบัญชารับผิดชอบการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยให้สั่งยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย ถ้ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนเพื่อพิจารณาลงโทษ

ผู้วิจัยจะขอทำความเข้าใจหลักการเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่วิธีการสอบสวนวินัย ตามลำดับดังนี้

๓.๑ หลักการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ

หลักการพิจารณาความผิดและกำหนดโทษ^{*} คือ การพิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยในกรณีใด ตามมาตราใด และควรจะลงโทษในสถานใด หรือไม่ ทั้งนี้เป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำโดยผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาโดยเฉพาะตามที่กฎหมายกำหนดไว้ การพิจารณาความผิดและกำหนดโทษพึงกระทำ เมื่อได้ทราบข้อเท็จจริงของเรื่องที่กล่าวหาโดยกระจำขจัดพอที่จะพิจารณาความผิดและกำหนดโทษได้แล้ว ทั้งนี้หากเป็นความผิดวินัย ซึ่งมีใช้กรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง จะต้องได้ข้อเท็จจริงจากการสืบสวนหรือสอบสวน หากเป็นความผิดวินัยในกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง อาจได้ข้อเท็จจริงจากคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุด การสืบสวนการรายงาน หรือการรวบรวมข้อมูลแล้วแต่กรณี

๓.๑.๑ หลักการพิจารณาความผิด

ในการพิจารณาความผิด มีหลักที่ควรคำนึงถึงอยู่ ๒ หลัก คือ

(๑) หลักนิติธรรม ได้แก่ การพิจารณาตามตัวบทกฎหมาย กล่าวคือ การที่จะถือว่าการกระทำความผิดเป็นความผิดทางวินัยฐานใดนั้น ต้องมีบทกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางวินัย ถ้าไม่มีบทกฎหมายว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิดทางวินัย ก็ไม่ถือเป็นการกระทำความผิดวินัย ทั้งนี้ การที่จะถือว่าการกระทำความผิดเป็นความผิดทางวินัยฐานใดนั้น ต้องพิจารณา

^{*} พล.ต.ต.ปัญญา เอ่งฉ้วน, การพิจารณากำหนดโทษ, กองวินัยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ, หน้า ๑๔.

ให้เข้าองค์ประกอบของความผิดฐานนั้นทุกประการ ถ้ากรณีใดไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานใด ก็ไม่เป็นความผิดฐานนั้น ถ้าข้อเท็จจริงบ่งชี้เข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตราใด ก็ปรับบทเป็นความผิดไปตามมาตรานั้น และลงโทษไปตามความผิดนั้น

อย่างไรก็ดี การพิจารณาโดยคำนึงถึงหลักนิติธรรมแต่อย่างเดียว บางกรณีอาจไม่ถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็นก็ได้ ตัวอย่างเช่น ข้อเท็จจริงบ่งชี้ว่า เจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่รับเงินค่าธรรมเนียม ได้รับเงินค่าธรรมเนียมและออกใบเสร็จไว้แล้วไม่นำส่งอ้างว่าหลงลืม ข้อเท็จจริงฟังได้ว่ามิได้เก็บเงินนั้นไว้ในที่ทำการ แสดงว่าเอาเงินนั้นไปปันกับเงินส่วนตัวไปบ้าง เช่นนี้ ถ้าพิจารณาตามหลักนิติธรรมโดยเคร่งครัด กรณีเช่นนี้ก็ต้องปรับบทความผิดเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เพราะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ และได้ประโยชน์ส่วนตัวจากการที่เอาเงินนั้นไปใช้ เข้าองค์ประกอบความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ราชการแล้ว จะต้องได้รับโทษ ปลดออก หรือไล่ออก ฉะนั้นกรณีนี้ถ้าพิจารณาตามหลัก นิติธรรมโดยเคร่งครัดแล้ว จะต้องลงโทษสถานหนัก แม้ว่าเงินนั้นจะมีจำนวนเพียง ๑๐ บาท ๒๐ บาท และอยู่กับตัวผู้รับแต่เพียง ๒-๓ วันก็ตาม การพิจารณาโดยยึดหลักนิติธรรมอย่างเดียวนั้น อาจไม่ถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็นก็ได้ จึงต้องนำหลักมโนธรรมมาที่จะกล่าวถึงต่อไปมาประกอบพิจารณาด้วย

(๒) หลักมโนธรรม ได้แก่ การพิจารณาทบทวนให้รอบคอบโดยคำนึงถึงความเป็นจริงและความถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็น เช่น ตามตัวอย่างดังกล่าวใน (๑) ถ้าพิจารณาโดยใช้หลักมโนธรรมด้วย ก่อนที่จะปรับบทความผิด และกำหนดโทษจะต้องคำนึงถึงความเป็นจริงตามเหตุผลที่ควรจะเป็นในสภาพการณ์เช่นนั้นว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการหรือไม่ด้วย ซึ่งการพิจารณาโดยคำนึงถึงความเป็นจริงตามเหตุผลที่ควรจะเป็นนั้น ต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แวดล้อมประกอบ เช่น ฐานฐานะของเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นอย่างไร ถ้าฐานะยากจนมาก เงินขาดมือเสมอ ชักหน้าไม่ถึงหลังเป็นประจำอย่างนี้แม้เงิน ๑๐ บาท ๒๐ บาท ก็อาจฟังว่าเอาไปหมุนใช้ส่วนตัวก่อนได้ แต่ถ้าเป็นคนร่ำรวย ฐานะดี มีเงินติดตัวอยู่เป็นจำนวนพันเสมออย่างนี้การที่เงินหลง ๒๐-๓๐ บาท เข้าไปปนอยู่ในกระเป๋า ถึงแม้จะปันกันไปกับเงินส่วนตัวก็คงจะไม่ได้ประโยชน์แก่ตนเองอย่างใด ก็ไม่น่าจะปรับบทเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ เพราะขาดองค์ประกอบในข้อที่ว่า “เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้” และอาจต้องดูระยะเวลาที่เงินอยู่กับตัวด้วยว่านานเพียงใด ถ้าระยะเวลานานเป็นเดือนๆ ก็อาจได้ประโยชน์ส่วนตัวในการที่มีเงินนั้นอยู่ในมือ พอที่จะฟังว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการได้ แต่ถ้าเงินอยู่ในมือเพียง ๒-๓ วัน แล้วนำมาส่งเอง โดยไม่มีเหตุบังคับให้ต้องส่ง แม้เงินจะมาก ก็น่าจะไม่ได้ประโยชน์อะไรในการที่มีเงินนั้นอยู่ในมือ จึงขาดองค์ประกอบที่จะฟังว่าเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ความผิดที่จะปรับบทคงจะเข้ากรณีเพียงไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ดังนี้ เป็นการพิจารณาโดย

อาศัยหลักนิติธรรม และหลักมโนธรรมประกอบกัน ซึ่งจะต้องตามความเป็นจริง และเหมาะสมกว่าการพิจารณาโดยอาศัยหลักนิติธรรมแต่เพียงอย่างเดียว

ในการพิจารณาปรับบทความผิดจึงควรคำนึงถึงหลักทั้ง ๒ ดังกล่าว ควบคู่กันไป ทั้งนี้เพื่อความถูกต้อง และเป็นธรรมทั้งในด้านนิติบัญญัติ และทางพฤตินัย

๓.๑.๒ หลักการพิจารณากำหนดโทษ

ในการพิจารณากำหนดโทษ มีหลักในการพิจารณาดังนี้

(๑) หลักนิติธรรม คือ คำนึงถึงระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น ๓ ระดับ คือ (ก) ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จะต้องโทษสถานปล่อย หรือปลดออก ตามความร้ายแรงแห่งกรณี ถ้ามีเหตุอันควรลดหย่อน จะลดหย่อนก็ได้ แต่ลดลงต่ำกว่าปลดออกไม่ได้ (ข) ความผิดวินัยไม่ร้ายแรง จะต้องลงทัณฑ์ภาคทัณฑ์ ทัณฑ์กรรม กักขัง กักขัง หรือตัดเงินเดือน (ค) ความผิดวินัยเล็กน้อย อาจวางโทษสถานภาคทัณฑ์ แต่ถ้าเป็นความผิดครั้งแรก และผู้บังคับบัญชาเห็นว่ามิเหตุอันควรลดโทษ จะงดโทษให้โดยว่ากล่าวตักเตือน หรือให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือไว้ก่อนก็ได้

(๒) หลักมโนธรรม คือ การพิจารณาบทพินัยให้รอบคอบโดยคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมตามเหตุผลที่ควรจะเป็นภายในขอบเขตระดับโทษตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ในกรณีที่กฎหมายกำหนดว่าความผิดวินัยอย่างร้ายแรงจะต้องลงโทษปล่อย หรือปลดออก ดังนี้กรณีไหนควรกำหนดโทษเป็นปล่อย กรณีไหนควรกำหนดโทษเป็นปลดออก ควรใช้หลักมโนธรรมเข้าประกอบการพิจารณาด้วย และทำนองเดียวกันในกรณีความผิดไม่ร้ายแรง กรณีไหนจะควรลงทัณฑ์ กักขัง กักขัง หรือภาคทัณฑ์ และกรณีไหนจะควรลดหย่อนโทษ หรืองดโทษ ก็ควรใช้หลักมโนธรรมเข้าประกอบการพิจารณาด้วย

(๓) หลักความเป็นธรรม คือ การลงโทษจะต้องให้ได้ระดับเสมอหน้ากัน ใครทำผิดก็ต้องถูกลงโทษ ไม่มียกเว้น ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง การกระทำผิดอย่างเดียวกันในลักษณะและพฤติการณ์คล้ายคลึงกัน ควรจะวางโทษเท่ากัน อย่างไรก็ดี แม้จะเป็นความผิดอย่างเดียวกันก็อาจแตกต่างกันในลักษณะพฤติการณ์ หรือเหตุผลซึ่งอาจใช้ดุลพินิจวางโทษหนักเบาแตกต่างกันตามควรแก่กรณีได้ โดยนำเหตุบางประการมาประกอบการพิจารณา เช่น (๑) ลักษณะของการกระทำผิด ความผิดอย่างเดียวกัน บางกรณีพฤติการณ์หรือลักษณะแห่งการกระทำผิดเป็นการกระทำ ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จะต้องวางโทษหนักอาจจะถึงไล่ออกจากราชการ แต่บางกรณีพฤติการณ์หรือลักษณะการกระทำผิดไม่ถึงขั้นเป็นความผิดร้ายแรง ซึ่งอาจพิจารณาวางโทษสถานเบาลดหลั่นกันตามสมควรแก่กรณี (๒) ผลแห่งการกระทำผิด ความผิดอย่างเดียวกัน อาจต้องวางโทษต่างกัน เพราะผลแห่งการกระทำผิดทำให้เกิดความเสียหายมากน้อยต่างกัน (๓) คุณความดี ในความผิด

อย่างเดียวกัน ผู้มีประวัติการทำงานดี ไม่เคยกระทำผิดมาก่อน อาจได้รับโทษน้อยกว่าผู้ที่เคยทำผิดมาก่อนแล้ว ผู้ทำผิดในเรื่องเดียวกัน ความที่พยายามแก้ไขบรรเทาผลร้ายอาจได้รับโทษน้อยกว่าผู้ไม่ได้พยายามทำเช่นนั้น เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจที่บกพร่องควบคุมผู้ต้องหาไม่ดีเป็นเหตุให้ผู้ต้องหาหลบหนี ในรายที่พยายามติดตามจับกุมผู้ต้องหาที่หลบหนีคืนมาได้ ควรจะได้รับโทษน้อยกว่าคนที่ไม่พยายามทำเช่นนั้น

(๔) การรู้หรือไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด ถ้าทำไปทั้งๆ ที่รู้ว่าผิด ย่อมมีโทษหนักกว่าทำไปเพราะไม่รู้ว่าเป็นผิด

(๕) การให้โอกาสแก้ไขความประพฤติ ถ้าเป็นความผิดเล็กน้อยไม่ร้ายแรง อาจให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดที่จะแก้ไขความประพฤติอีกครั้ง โดยวางโทษสถานเบา หรืองดโทษโดยว่ากล่าวตักเตือนหรือทำทัณฑ์บน แล้วแต่กรณี

(๖) เหตุเบื้องหลังการกระทำผิด การกระทำผิดเพราะความจำเป็นบังคับหรือเพราะถูกยั่วโทสะ อาจได้รับโทษน้อยกว่าทำผิดโดยสันดานชั่วร้าย บางทีการกระทำผิดอาจเกิดขึ้นเพราะโรคจิตซึ่งต้องใช้การรักษามากกว่าการลงโทษ

(๗) สภาพของผู้กระทำผิด ในความผิดอย่างเดียวกัน อาจกำหนดโทษต่างกันตามสภาพของผู้กระทำผิด ซึ่งอาจต้องพิจารณาโดยคำนึงถึง เพศ อายุตัว อายุราชการ การศึกษาดำรงหน้าที่ และสภาพทางส่วนตัวด้านอื่นๆ ของผู้กระทำผิด ซึ่งจุดมุ่งหมายในการให้นำเหตุดังกล่าวข้างต้นมาประกอบดุลพินิจในการวางโทษหนักเบานั้น ไม่ได้มาจากนโยบายผ่อนปรนหรือนโยบายกวดขัน แต่มาจากแนวความคิดที่เห็นว่า การพิจารณาลงโทษไม่ควรจะเป็นไปตามกลไกตายตัวเสียทีเดียว ควรจะให้ผู้บังคับบัญชาและผู้พิจารณาใช้ดุลพินิจได้บ้าง บนรากฐานการชั่งน้ำหนักเหตุต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น

(๘) นโยบายของทางราชการ ผู้บังคับบัญชาควรจะได้ทราบนโยบายของทางราชการ ในการลงโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยกรณีต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นหลักในการใช้ดุลพินิจกำหนดระดับโทษให้ได้มาตรฐานตามที่ทางราชการกำหนดไว้ นโยบายของราชการนั้น อาจมีปรากฏอยู่ในคำแถลงนโยบายของรัฐบาล มติคณะรัฐมนตรี หรือมติ ก.พ. ตัวอย่างเช่น นโยบายของรัฐบาล/มติคณะรัฐมนตรี ผู้บังคับบัญชาควรนำนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาหรือมติคณะรัฐมนตรีมาประกอบการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษข้าราชการที่กระทำผิดวินัยในสมัยของรัฐบาลชุดนั้นๆ ด้วย

๓.๒ หลักการพิจารณาการดำเนินการโทษทางวินัย^๒

การดำเนินการทางวินัย ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ หมวด ๖ ได้บัญญัติถึงการพิจารณาในเบื้องต้นไว้ในมาตรา ๘๔^๓ แต่ปัจจุบันการพิจารณาในเบื้องต้นยังไม่มีแนวทางปฏิบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการที่ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านวินัย ตลอดจนข้าราชการตำรวจโดยทั่วไปเกิดความสับสนว่าต้องดำเนินการเช่นใด จึงมีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการพิจารณาในเบื้องต้น ดังนี้

๑. การพิจารณาในเบื้องต้นตามมาตรา ๘๔ เป็นการพิจารณาว่าเมื่อมีการกล่าวหาหรือสงสัยว่าข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำความผิดวินัยแล้ว กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ เทียบเคียงกับแนวทางของ ก.พ. ตามหนังสือ ที่ นร ๑๐๑๑/ว ๑๕ ลง ๑๔ ก.ค.๕๗ “ผู้บังคับบัญชาควรพิจารณาในเบื้องต้นว่า กรณีตามที่กล่าวหาว่านั้น ถ้าเป็นความจริงจะเป็นการกระทำความผิดวินัยตาม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ มาตรา ๗๘ หรือ มาตรา ๗๙ หรือไม่ ในกรณีที่เห็นว่าตามข้อเท็จจริงที่กล่าวหาไม่อาจปรับบทเป็นความผิดทางวินัย กรณีมีมูลที่จะกล่าวหาผู้นั้นกระทำความผิดวินัย ก็ให้ยุติเรื่องได้ สอดคล้องกับกฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสืบสวนข้อเท็จจริง พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๒^๔

^๒พ.ต.อ.ปราโมทย์ เจริญวัฒน์สุข, ผกก.กลุ่มงานนิติگرد้านเสริมสร้างและพัฒนาวินัย กองวินัย ข้าราชการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

^๓มาตรา ๘๔ บัญญัติว่า เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชารับดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริง หรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่า ผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่

^๔หนังสือ ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๑/ว ๑๕ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗ “การพิจารณาในเบื้องต้น (๑) เมื่อมีการกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดประพฤติหรือปฏิบัติไม่ชอบ โดยปรากฏตัวผู้กล่าวหาผู้บังคับบัญชาควรพิจารณาในเบื้องต้นว่า กรณีตามที่กล่าวหาว่านั้น ถ้าเป็นความจริง จะเป็นการกระทำความผิดวินัยตาม พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๓๕ มาตราใด หรือไม่ ในกรณีที่เห็นว่าตามข้อเท็จจริงที่กล่าวหาไม่อาจปรับบทเป็นความผิดวินัย กรณีไม่มีมูลที่จะกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย ก็ให้ยุติเรื่องได้”

^๕กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการสืบสวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๒ บัญญัติว่า “เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำความผิดวินัย หากผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาในเบื้องต้นแล้วไม่มีมูลหรือมีพยานหลักฐานฟังได้ว่า ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง หรือมีมูลเพียงพอที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจพิจารณาสั่งการไปภายในอำนาจโดยไม่ต้องสืบสวนข้อเท็จจริง แต่ถ้าจะต้องสืบสวนข้อเท็จจริงก็ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการสืบสวนข้อเท็จจริงที่กำหนดในกฎ ก.ตร. นี้”

เมื่อผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาในเบื้องต้นแล้ว กรณีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงก็ให้ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงตามมาตรา ๘๔ หากกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ดำเนินการสอบสวนทางวินัยตามมาตรา ๘๖^๖ โดยไม่จำเป็นต้องสืบสวนข้อเท็จจริงก่อน

๒. กรณีที่ควรทำการสืบสวนข้อเท็จจริงตาม กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสืบสวนข้อเท็จจริง พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๔^๗ หรือสอบสวนทางวินัย ผู้บังคับบัญชาไม่ควรดำเนินการในลักษณะหลีกเลี่ยงการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือสอบสวนทางวินัย โดยการพิจารณาในเบื้องต้น เช่น ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อช่วยเหลือหรือปกปิดความผิดวินัยซึ่งผู้บังคับบัญชาได้ก่อขึ้น เพื่อให้พ้นผิดหรือผ่อนหนักเป็นเบา^๘ ผู้บังคับบัญชาจึงควรดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อีกทั้งเมื่อมีกรณีที่ควรสืบสวนข้อเท็จจริงหรือสอบสวนทางวินัย แต่ผู้บังคับบัญชากลับดำเนินการพิจารณาในเบื้องต้น โดยใช้หลักเกณฑ์วิธีการทำนองเดียวกับการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือการสอบสวนทางวินัย เพียงเพื่อพิจารณาก่อนว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยหรือไม่ แล้วจึงดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือสอบสวน

^๖ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสืบสวนข้อเท็จจริง พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๔ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับข้อ ๒ กรณีที่ควรทำการสืบสวนข้อเท็จจริง ได้แก่ (๑) ผู้บังคับบัญชามีเหตุอันควรสงสัยว่าข้าราชการตำรวจในบังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัย (๒) มีผู้ร้องเรียนกล่าวหาว่าข้าราชการตำรวจในบังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยผู้ร้องเรียนนั้นได้แจ้งชื่อและที่อยู่ของตนเองเป็นที่แน่นอน พร้อมกับระบุพฤติการณ์แห่งกรณีที่กล่าวหาว่าข้าราชการตำรวจกระทำความผิดวินัยนั้น (๓) ส่วนราชการอื่นหรือหน่วยงานอื่นแจ้งมาให้ทราบว่าข้าราชการตำรวจในบังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัยหรือสงสัยว่ากระทำความผิดวินัย

^๗ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสืบสวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๔ บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับข้อ ๒ กรณีที่ควรทำการสืบสวนข้อเท็จจริง ได้แก่ (๑) ผู้บังคับบัญชามีเหตุอันควรสงสัยว่าข้าราชการตำรวจในบังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัย (๒) มีผู้ร้องเรียนกล่าวหาว่าข้าราชการตำรวจในบังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยผู้ร้องเรียนนั้นได้แจ้งชื่อและที่อยู่ของตนเองเป็นที่แน่นอน พร้อมกับระบุพฤติการณ์แห่งกรณีที่กล่าวหาว่าข้าราชการตำรวจกระทำความผิดวินัยนั้น (๓) ส่วนราชการอื่นหรือหน่วยงานอื่นแจ้งมาให้ทราบว่าข้าราชการตำรวจในบังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัยหรือสงสัยว่ากระทำความผิดวินัย (๔) มีบัตรสนเท่ห์กล่าวโทษว่าข้าราชการตำรวจในบังคับบัญชาผู้ใดกระทำความผิดวินัย ตามปกติการร้องเรียนกล่าวโทษข้าราชการตำรวจว่ากระทำความผิดวินัยในลักษณะเป็นบัตรสนเท่ห์ห้ามมิให้รับฟัง เว้นแต่บัตรสนเท่ห์นั้นระบุข้อเท็จจริง พยานหลักฐานกรณีแวดล้อม และหรือระบุพยานบุคคล พยานวัตถุ หรือพยานเอกสาร ซึ่งแนวทางเพียงพอที่จะดำเนินการสืบสวนได้”

^๘ ระดับการลงทัณฑ์ (โทษ) ข้าราชการตำรวจ แบบท้ายหนังสือ ตร. ที่ ๐๕๒๒.๔๑/๗๓๖๖ ลง ๖ มิ.ย. ๓๘ ข้อ ๕ เป็นผู้บังคับบัญชาช่วยเหลือหรือปกปิดในความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งผู้ได้บังคับบัญชาได้ก่อขึ้น เพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาพ้นผิดหรือผ่อนหนักเป็นเบาด้วยประการใดๆ ระดับทัณฑ์ปลดออก ถ้าเป็นการปกปิดความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ระดับทัณฑ์ ภาคทัณฑ์ หรือกักขาม

ทางวินัยต่อไปอีกครั้ง กรณีอาจมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น^๙ และอาจนำไปสู่การพิจารณาของศาลปกครองได้

๓. กรณีที่ถือเป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ผู้บังคับบัญชาอาจพิจารณาดำเนินการลงโทษโดยคงหรือไม่ต้องสืบสวนข้อเท็จจริงหรือสอบสวนทางวินัย ในการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๒^{๑๐} ในการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้พิจารณาตามหลักเกณฑ์ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๓^{๑๑}

๔. เมื่อผู้บังคับบัญชาพิจารณาในเบื้องต้นแล้ว เป็นกรณีที่อาจคงหรือไม่ต้องสืบสวนข้อเท็จจริง หรือสอบสวนทางวินัย ตาม กฎ ก.ตร. ว่าด้วยกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๗ การพิจารณาในเบื้องต้นแล้วสั่งลงโทษทางวินัยนี้เป็นวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง จึงต้องคำนึงถึงหลักประกันความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา ตาม พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและ

^๙ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕

^{๑๐} กฎ ก.ตร. ว่าด้วยกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๒ บัญญัติว่า “ข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงในกรณีดังต่อไปนี้ ถือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๘๕ หรือมาตรา ๘๖ โดยไม่ต้องสืบสวนข้อเท็จจริงหรืองดการสืบสวนข้อเท็จจริงก็ได้ (๑) กระทำผิดต่อหน้าผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจลงโทษ (๒) กระทำความผิดอาญาจนต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำความผิดและผู้บังคับบัญชาเห็นว่าข้อเท็จจริงปรากฏตามคำพิพากษานั้นได้ความประจักษ์ชัดแล้ว (๓) กระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาหรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้สืบสวนข้อเท็จจริง หรือคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงตามกฎหมายว่าด้วยตำรวจแห่งชาติ และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ”

^{๑๑} กฎ ก.ตร. ว่าด้วยกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “ข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงในกรณีดังต่อไปนี้ ถือเป็นกรณีความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะดำเนินการทางวินัยตามมาตรา ๘๐ หรือมาตรา ๘๖ โดยไม่ต้องสอบสวนหรืองดการสอบสวนก็ได้ (๑) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้ลงโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ (๒) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อกันคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินกว่าสิบห้าวันและผู้บังคับบัญชาได้ดำเนินการสืบสวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุผลอันสมควรหรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของราชการ (๓) กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาหรือให้ถ้อยคำรับสารภาพต่อผู้มีหน้าที่สืบสวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือคณะกรรมการสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยตำรวจแห่งชาติ และได้มีการบันทึกถ้อยคำรับสารภาพเป็นหนังสือ”

แสดงพยานหลักฐานของตน^๒ กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาว่า ได้กระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ให้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบด้วยการกระทำตามที่ถูกกล่าวหา นั้น เป็นความผิดวินัยกรณีใด อย่างไร กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่รับสารภาพหรือรับสารภาพบางส่วน ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงหรือสอบสวนทางวินัยต่อไป

๓.๓ การเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ

การเป็นเจ้าพนักงานของตำรวจนั้น บุคคลที่จะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องมีกฎหมายหรือระเบียบและคำสั่งรองรับให้มีอำนาจหน้าที่ ตำรวจถือว่าเป็นเจ้าพนักงาน ส่วนหนึ่งของรัฐ คำว่า “เจ้าพนักงาน” หมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้ “พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หมายความว่า เจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน ให้รวมทั้ง พศติ เจ้าพนักงาน กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมเจ้าท่า พนักงานตรวจคนเข้าเมือง และ เจ้าพนักงานอื่นๆ ในเมื่อ ทำการอันเกี่ยวกับการ จับกุม ปรามปราม ผู้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่ง ตนมีหน้าที่ ต้องจับกุม หรือ ปรามปราม”^๓ ในเมื่อได้กระทำผิดวินัยจะต้องสอบสวนทางวินัย

ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติมใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๔) มาตรา ๒๕ ได้กำหนดลำดับชั้น ลำดับยศ และลำดับตำแหน่งตำรวจ ให้ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานดังนี้

๑. ลำดับชั้น มี ๓ ชั้นดังนี้ คือ

(๑) ชั้นสัญญาบัตร ได้แก่ ผู้มียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

(๒) ชั้นประทวน ได้แก่ ผู้มียศสิบตำรวจตรี สิบตำรวจโท สิบตำรวจเอก จำสิบตำรวจ และดาบตำรวจ

(๓) ชั้นพลตำรวจ ได้แก่ พลตำรวจสำรอง พลตำรวจสำรอง คือ ผู้ที่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการตำรวจ โดยได้รับการคัดเลือกหรือสอบแข่งขันเข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๒. ลำดับยศ มีดังนี้ (๑) พลตำรวจเอก (๒) พลตำรวจโท (๓) พลตำรวจตรี (๔) พันตำรวจเอก (๕) พันตำรวจโท (๖) พันตำรวจตรี (๗) ร้อยตำรวจเอก (๘) ร้อยตำรวจโท (๙) ร้อย

^๒พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๕ มาตรา ๓๐ “ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสที่จะได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และมีโอกาสได้โต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน”

^๓ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๖).

ตำรวจตรี (๑๐) คาบตำรวจ (๑๑) จำสืบทตำรวจ (๑๒) สืบทตำรวจเอก (๑๓) สืบทตำรวจโท (๑๔)
สืบทตำรวจตรี^{๑๔}

๓. ลำดับตำแหน่ง มีดังต่อไปนี้

- (๑) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
- (๒) จเรตำรวจแห่งชาติ และรองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
- (๓) ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
- (๔) ผู้บัญชาการ
- (๕) รองผู้บัญชาการ
- (๖) ผู้บังคับการ และพนักงานสอบสวนผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
- (๗) รองผู้บังคับการ และพนักงานสอบสวนผู้เชี่ยวชาญ
- (๘) ผู้กำกับการ และพนักงานสอบสวนผู้ทรงคุณวุฒิ
- (๙) รองผู้กำกับการ และพนักงานสอบสวนผู้ชำนาญการพิเศษ
- (๑๐) สารวัตร และพนักงานสอบสวนผู้ชำนาญการ
- (๑๑) รองสารวัตร และพนักงานสอบสวน
- (๑๒) ผู้บังคับหมู่
- (๑๓) รองผู้บังคับหมู่^{๑๕}

๓.๔ บทบาทและอำนาจหน้าที่ของตำรวจ

ข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้นจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายต่างๆ ที่ให้อำนาจไว้
เท่านั้นมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้“เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่ตรวจตรารักษาความสงบ จักกุม และ
ปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมาย”หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ตำรวจ ก็คือ ผู้มีหน้าที่พิทักษ์สันติราษฎร์
ตามที่ได้ยินได้ฟังกันอยู่เสมอ คำว่า “พิทักษ์” แปลว่า ดูแลคุ้มครอง พลเมืองของประเทศ ดังนั้น
ตำรวจจึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบอันใหญ่หลวงในการดูแลคุ้มครอง ให้ความสงบสุขแก่
พลเมืองของประเทศ กฎหมาย และพระราชบัญญัติที่ได้ให้อำนาจตำรวจไว้มีเป็นจำนวนมากมาย
แต่วิสัยครั้งนี้จะกล่าวเฉพาะปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้นดังนั้น
อำนาจสอบสวนของตำรวจ มี ๒ กรณี

^{๑๔} พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่ พ.ศ.๒๕๕๔,
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์), ๒๕๕๔, หน้า ๑๗-๑๘.

^{๑๕} พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ ฉบับแก้ไขปรับปรุงใหม่ พ.ศ.๒๕๕๔,
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์), ๒๕๕๔, หน้า ๒๓-๒๔.

๑. อำนาจสอบสวนคดีอาญา อาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั่วไปมาตรา ๑๗^{๑๖}

๒. อำนาจการสอบสวนวินัยตำรวจ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และกฎ ก.ตร. ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. ๒๕๔๗

มาตรา ๕๓ ได้บัญญัติว่า “ให้ผู้สืบสวนกรรมการสืบสวนและกรรมการสอบสวนเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และ ให้กรรมการสอบสวนมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพียงเท่าที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของกรรมการสอบสวนและโดยเฉพาะให้มีอำนาจเรียกให้กระทรวงทบวงกรมหน่วยราชการรัฐวิสาหกิจหน่วยงานอื่น ของรัฐห้างหุ้นส่วนบริษัทหรือบุคคลใดๆ มาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงข้อเท็จจริง ส่งเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องส่งผู้แทนหรือบุคคลในสังกัดมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำเกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวน”

๓.๕ ประเภทวินัยตำรวจ

วินัยตำรวจ แบ่งออกเป็น ๒ ประเภทแก่

๓.๕.๑ วินัยอย่างร้ายแรง

วินัยประเภทร้ายแรง ถือว่าเป็นวินัยที่มีผลกระทบและเกิดความเสียหายต่อทางราชการ และต่อความรู้สึกประชาชนอย่างมาก จึงได้กำหนดวินัยประเภทนี้ขึ้นมาเพื่อให้ข้าราชการตำรวจอยู่ในกรอบอย่างเคร่งครัดได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๕ มี ๗ ข้อดังต่อไปนี้

๑. ปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้ตนเอง หรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้

๒. ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่มีเหตุอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวัน โดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

๓. เหยียดหยาม กดขี่ ข่มเหง หรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อราชการหรือในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการ

^{๑๖}นครพจน์ วรพงษ์, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร : เจริญกิจ ๒๕๒๕), หน้า ๑๘.

๔. กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือได้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

๕. กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤชั่วอย่างร้ายแรง

๖. กระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ รวมทั้งการกระทำผิดตามมาตรา ๗๘ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

๗. กระทำการ หรือไม่กระทำการตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร.^{๑๑}

๓.๕.๒ วินัยไม่ร้ายแรง

วินัยประเภทไม่ร้ายแรง ถือว่าเป็นวินัยที่มีผลกระทบและเกิดความเสียหายต่อทางราชการและต่อความรู้สึกประชาชนไม่มาก ซึ่งก็มีความสำคัญไม่ต่างกับกับวินัยร้ายแรงแต่ต้องบัญญัติไว้เป็นแนวทางปฏิบัติจึงได้กำหนดวินัยประเภทนี้ขึ้นมาเพื่อให้ข้าราชการตำรวจอยู่ในกรอบอย่างเคร่งครัดเช่นเดียวกัน ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๘ มี ๑๘ ข้อ ดังนี้

๑. ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรมเป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี จรรยาบรรณของตำรวจและนโยบายของรัฐบาลโดยไม่ให้เสียหายแก่ราชการ

๒. ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้ความเสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ ผู้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

๓. ต้องรักษาระเบียบการเคารพระหว่างผู้ใหญ่ ผู้น้อย

๔. ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการจะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

๕. ต้องปฏิบัติราชการโดยมิให้เป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

๖. ต้องรักษาความลับของทางราชการ

๗. ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี และไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้งกัน และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการระหว่างข้าราชการด้วยกัน และผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

^{๑๑} พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติปรับปรุงใหม่ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๗๘, หน้า ๓๖-๓๗.

๘. ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมและให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้ติดต่อราชการ หรือในการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า และด้วยความสุภาพเรียบร้อย โดยห้ามมิให้ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ หรือในการปฏิบัติราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

๙. ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะเพื่อให้เกิดผลดี หรือความก้าวหน้าแก่ราชการ เอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของทางราชการ และต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

๑๐. ต้องไม่กระทำการอันเป็นเหตุ ให้แตกความสามัคคีระหว่างข้าราชการตำรวจ

๑๑. ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาการรายงาน โดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

๑๒. ต้องไม่ใช้กริยาวาจา หรือประพฤติตนในลักษณะที่ไม่สมควร

๑๓. ต้องไม่กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

๑๔. ต้องไม่กระทำความผิดประการใดๆ ในลักษณะที่เป็นการบังคับผู้บังคับบัญชาเป็นทางให้เสียระเบียบแบบแผนวินัยตำรวจ

๑๕. ต้องไม่กระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ หรือทำให้เสียระเบียบแบบแผนของตำรวจ

๑๖. ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์ อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

๑๗. ต้องไม่เป็นการจัดการหรือผู้จัดการหรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท

๑๘. ต้องกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่กำหนดในกฎ ก.ตร.^{๑๔}

๓.๖ หลักการเบื้องต้นการสอบสวนวินัยตำรวจ

เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการตำรวจผู้ใดกระทำความผิดวินัยเป็นการกระทำความผิดวินัยไม่ร้ายแรงและอย่างร้ายแรงดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ หรือไม่ ซึ่ง

^{๑๔}พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๔๔, หน้า ๒๕-๒๖.

เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสม สมควรที่จะตั้ง คณะกรรมการสอบสวนหรือไม่อย่างไร^{๑๙}

กระบวนการสอบสวนทางวินัยตำรวจนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องอธิบายหลักการเบื้องต้นของ คำว่าสืบสวนและสอบสวน ทั้ง ๒ ก่อน ซึ่งคำนี้อยู่ในกระบวนการดำเนินการทางวินัยแนวนเดียวกัน เพราะว่าบางกรณีมีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกันและมีขั้นตอนดำเนินการคล้ายคลึงกัน แต่มีความหมายแตกต่างกัน

คำว่า การสืบสวนหาข้อเท็จจริง หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน^{๒๐} แต่ บางกรณีที่จะต้องมีการสืบสวนหาข้อเท็จจริงก่อน ซึ่งจะมีมูลหรือไม่ยังไม่มีใครทราบได้ ดังนั้นเพื่อ ป้องกันมิให้มีการกลั่นแกล้งและเพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา จะต้องมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการสืบสวนหาข้อเท็จจริงเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งพฤติการณ์และการกระทำนั้นว่า เกิดขึ้นจากการกระทำของข้าราชการตำรวจผู้ใด ซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยหรือถูกร้องเรียนหรือถูก กล่าวโทษว่าได้กระทำความผิดวินัยหรือไม่ประการใด การสืบสวนข้อเท็จจริงต้องปฏิบัติตามกฎ คณะกรรมการข้าราชการตำรวจว่าด้วยการสืบสวนข้อเท็จจริง พ.ศ.๒๕๔๙ ให้ผู้บังคับบัญชาแต่งตั้ง คณะกรรมการสืบสวนซึ่งเป็นข้าราชการประจำอย่างน้อยสามคน ประกอบด้วยข้าราชการตำรวจ อย่างน้อยถึงหนึ่ง โดยประธานกรรมการต้องมีตำแหน่งและยศไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหาและ นอกจากนั้น ถ้าเป็นข้าราชการบริหารส่วนกลาง ประธานกรรมการหรือทำการสืบสวนต้องมียศไม่ ต่ำกว่าพันตำรวจตรี ถ้าเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาคต้องมียศไม่ต่ำกว่าร้อยตำรวจเอก

ถ้าหากผลของคณะกรรมการสืบสวนปรากฏชี้ชัดดังนี้

๑. ไม่มีมูลก็ให้มีความเห็นควรยุติเรื่อง

๒. มีมูลให้คณะกรรมการสืบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งเรื่องที่ถูกร้องเรียน หรือถูกร้องเรียนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ ได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และเป็นความผิดวินัยกรณี ใด และให้สรุปรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่มีให้ทราบ สรุปส่งให้คณะกรรมการสืบสวนลงมติ ดังนี้

๑. กรณีมีมูลกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือไม่ ถ้ามีมูลกระทำความผิดอย่างร้ายแรง ให้เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง

^{๑๙}พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๙ ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติมใหม่ พ.ศ.๒๕๕๕ มาตรา ๗๒, หน้า ๓๕.

^{๒๐}นครพนัน, ประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: เจริญกิจ, ๒๕๒๕), หน้า

๒. กรณีมีมูลกระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง เป็นความผิดกรณีใด ตามมาตราใด และควรได้รับโทษ เป็นอำนาจของผู้บังคับบัญชาลงโทษตามสมควรทันที

๓. การสืบสวนมีมูลอันเป็นการกระทำผิดความอาญาหรือมีกรณีต้องรับผิดชอบทางแพ่งอยู่ด้วยหรือไม่ แล้วเสร็จเสนอส่งให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนดำเนินการพิจารณาต่อไป

คำว่า “การสอบสวน” หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามที่แห่งประมวลกฎหมายนี้^{๒๑} แต่บางกรณีไม่ต้องมีการสืบสวนและสอบสวนตามกฎหมาย ก.ตร. ว่าด้วยกรณีที่เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๒,๓ ดังนี้

๑. กระทำผิดต่อหน้าผู้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาผู้มีอำนาจลงโทษ

๒. กระทำผิดอาญาจนมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นกระทำความผิด และผู้บังคับบัญชาเห็นว่าข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำพิพากษานั้นได้ความประจักษ์ชัดแล้ว

๓. กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรง และได้รับสารภาพเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชา

๓.๖.๑ ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรงมีดังต่อไปนี้

(๑) นายกรัฐมนตรีสำหรับตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

(๒) ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติสำหรับตำแหน่งตั้งแต่รองตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือตำแหน่งเทียบเท่าลงมา

(๓) ผู้บัญชาการหรือตำแหน่งเทียบเท่าสำหรับตำแหน่งตั้งแต่ผู้บังคับการพนักงานสอบสวนผู้เชี่ยวชาญพิเศษหรือตำแหน่งเทียบเท่าลงมาในส่วนราชการนั้น

(๔) ผู้บังคับการหรือตำแหน่งเทียบเท่าสำหรับตำแหน่งตั้งแต่ผู้กำกับการพนักงานสอบสวนผู้ทรงคุณวุฒิหรือตำแหน่งเทียบเท่าลงมาในส่วนราชการนั้น^{๒๒}

๓.๖.๒ คุณสมบัติของพนักงานสอบสวนไม่เป็นบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในเรื่องที่สอบสวน

(๒) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่สอบสวน

(๓) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกกล่าวหา

^{๒๑}นครพนัน, ประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญา, (กรุงเทพมหานคร: เจริญกิจ, ๒๕๒๕), หน้า

๓.

^{๒๒}พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๗๒, หน้า

๓๔.

(๔) เป็นผู้กล่าวหา หรือ เป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหา^{๒๓}

๓.๖.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการสอบสวนมีดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นข้าราชการประจำอย่างน้อยสามคน
- (๒) ข้าราชการตำรวจอย่างน้อยกึ่งหนึ่ง
- (๓) ประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งระดับ ไม่ต่ำกว่าหรือเทียบ ได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหา
- (๔) เลขานุการหนึ่งคน เลขานุการอาจจะแต่งตั้งจากกรรมการสอบสวนคนใดคนหนึ่งก็ได้
- (๕) กรณีจำเป็นจะให้มิให้ผู้ช่วยเลขานุการด้วยก็ได้^{๒๔}

๓.๗ วิธีการสอบสวนวินัยตำรวจ

วิธีการสอบสวนวินัยตำรวจเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงของการกระทำผิดวินัยของตำรวจ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ.๒๕๕๐ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๔๗ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการเป็นข้าราชการประจำอย่างน้อยสามคน ประกอบด้วยข้าราชการตำรวจอย่างน้อยกึ่งหนึ่งโดยประธานกรรมการต้องดำรงตำแหน่งระดับไม่ต่ำกว่าหรือเทียบเท่าได้ไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหาและคณะกรรมการสอบสวนต้องเป็นหรือเคยเป็นพนักงานสอบสวนหรือนิติกรหรือผู้ได้รับปริญญาทางกฎหมายหรือเป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรการดำเนินการทางวินัยหรือผู้มีประสบการณ์ด้านการดำเนินการทางวินัยอย่างน้อยหนึ่งคน

หน้าที่ของคณะกรรมการสอบสวนต้องแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยดำเนินการภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการได้รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

การรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาเท่าที่มี ให้ดำเนินการภายในสามสิบวันนับแต่วันแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหา และสรุปพยานหลักฐานให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยระบุหรือไม่

^{๒๓} กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๔๗, ข้อ ๓.

^{๒๔} กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๔๗, ข้อ ๔.

ระบุข้อพยานก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ถ้าฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ก็ให้ดำเนินการลงทางวินัยอย่างร้ายแรงต่อไป

วิธีการสอบสวนวินัยตำรวจมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๗.๑ ประธานคณะกรรมการรับทราบคำสั่งให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ส่งสำเนาคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนให้คณะกรรมการสอบสวนทราบ สำหรับประธานกรรมการให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาไปให้ด้วยและให้ประธานกรรมการสอบสวนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน^{๒๕}

๓.๗.๒ ประชุมวางแผนทางการสอบสวน

เมื่อประธานกรรมการได้รับเรื่องตามข้อ ๖ (๒) แล้ว ให้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อพิจารณาวางแผนทางการสอบสวนต่อไป การประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่การประชุมตามข้อ ๑๘ และข้อ ๓๑ ต้องมีการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดการประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีประธานกรรมการอยู่ร่วมประชุมด้วย แต่ในกรณีจำเป็นที่ประธานกรรมการไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนการลงมติที่ประชุมคณะกรรมการสอบสวนให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด^{๒๖} เมื่อได้พิจารณาเรื่องที่กล่าวหาและวางแผนทางการสอบสวนแล้วให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหาามาเพื่อแจ้งและอธิบายข้อกล่าวหาให้ทราบว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใดเมื่อใดอย่างไรและให้แจ้งด้วยว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะได้รับแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาและจะให้ถ้อยคำหรือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหา^{๒๗}

๓.๗.๒.๑ กรณีรับสารภาพ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับสารภาพว่าได้กระทำการตามที่ผู้ถูกกล่าวหาให้คณะกรรมการสอบสวนแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบว่ากระทำความผิดตามที่ผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวเป็นความผิดวินัยกรณีใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติดนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๐๑ อย่างไร หากผู้ถูกกล่าวหา ยังคงยืนยันตามที่รับสารภาพ ให้

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน ข้อ ๖ (๒).

^{๒๖} กฎ ก.ตร.ว่าด้วยกระบวนการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๒-๑๓.

^{๒๗} เรื่องเดียวกัน, ข้อ๑๗.

บันทึกถ้อยคำรับสารภาพรวมทั้งเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) และสาเหตุแห่งการกระทำไว้ด้วย ในกรณีเช่นนี้คณะกรรมการสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนต่อไปก็ได้หรือถ้าเห็นเป็นการสมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์อันเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาโดยละเอียดจะทำการสอบสวนต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้ แล้วดำเนินการตามข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ ต่อไป^{๒๘}

๓.๗.๒.๒ กรณีไม่รับสารภาพหรือรับบางส่วน ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหามิได้ให้ถ้อยคำรับสารภาพหรือรับสารภาพบางส่วน ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาแล้วดำเนินการตามข้อ ๑๘ ต่อไป ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาแล้วแต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหา หรือไม่มารับทราบข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนส่งบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๒ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการหรือสถานที่ติดต่อที่ผู้ถูกกล่าวหาแจ้งให้ทราบ พร้อมทั้งมีหนังสือสอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำการตามที่ผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ การแจ้งข้อกล่าวหาในกรณีเช่นนี้ให้ทำบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๒ เป็นสามฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ ส่งให้ผู้ถูกกล่าวหาสองฉบับโดยให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับและให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ เมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการดังกล่าว แม้จะไม่ได้รับแบบ สว.๒ คืน ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบข้อกล่าวหาแล้ว และให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการตามวรรคห้าต่อไป^{๒๙}

๓.๗.๓ การรวบรวมพยานหลักฐานเรื่องที่กล่าวหาประชุมพิจารณาพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา

การประชุมต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดการประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีประธานกรรมการอยู่ร่วมประชุมด้วย แต่ในกรณีจำเป็นที่ประธานกรรมการไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนการลงมติที่ประชุมคณะกรรมการสอบสวนให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด^{๓๐} ผลการประชุมลงมติมี ๒ กรณี

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๓ ว.๔.

^{๒๙} กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๑๓ ว.๕.

^{๓๐} เรื่องเดียวกัน, ข้อ ๑๓.

๑) กรณีไม่มีมูล ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการประชุม เพื่อพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด อย่างไร และถ้าเห็นว่ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ก็ให้มีความเห็นควรยุติเรื่อง

๒) กรณีมีมูล ถ้าเห็นว่าเป็นความผิดวินัยฐานใด ตามมาตราใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติดนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๐๑ อย่างไร ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ โดยให้คำนึงถึงหลักการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ การแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้แจ้งพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาเท่าที่มีตามที่ปรากฏไว้ในสำนวนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแม้พยานหลักฐานจะฟังได้เพียงว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรงการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามวรรคสองให้ทำบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ ที่ ก.ตร. กำหนด โดยทำเป็นสองฉบับเพื่อมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วยให้คณะกรรมการสอบสวนถามผู้ถูกกล่าวหาว่าจะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือให้คณะกรรมการสอบสวนให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหายื่นคำชี้แจงภายในเวลาอันสมควรแต่อย่างช้าไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำเพิ่มเติมรวมทั้งนำสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาโดยเร็วเมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เสร็จแล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒ ต่อไป^{๓๓}

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหามาแล้วแต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบหรือไม่มารับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนส่งบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ หรือสถานที่ติดต่อที่ผู้ถูกกล่าวหาแจ้งให้ทราบ พร้อมทั้งมีหนังสือขอให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงนัดมาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา การแจ้งในกรณีนี้ ให้ทำบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ เป็นสามฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ ส่งให้ผู้ถูกกล่าวหาสองฉบับ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหา

^{๓๓} กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๔๓ ข้อ ๑๘ ๖.๒ ๖.๓ ๖.๔ ๖.๕.

ลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ เมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้นำดำเนินการดังกล่าว แม้จะไม่ได้รับแบบ สว.๓ คืน หรือไม่ได้รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำตามนัด ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้รับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาแล้ว และไม่ประสงค์ที่จะแก้ข้อกล่าวหา ในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการสอบสวนจะไม่สอบสวนต่อไปก็ได้ หรือถ้าเห็นเป็นการสมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจะสอบสวนต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้ แล้วดำเนินการตามข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒ ต่อไป แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหาขอให้ถ้อยคำหรือยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือขอ nạiสืบแก้ข้อกล่าวหาก่อนที่คณะกรรมการสอบสวนจะเสนอสำนวนการสอบสวนตามข้อ ๓๒ โดยมีเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการสอบสวนให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามที่ผู้ถูกกล่าวหาร้องขอ

องค์ประชุม (ข้อ ๑๓) การประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่การประชุมตามข้อ ๑๘ และข้อ ๓๑ ต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดการประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีประธานกรรมการอยู่ร่วมประชุมด้วย แต่ในกรณีจำเป็นที่ประธานกรรมการไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนการลงมติที่ประชุมคณะกรรมการสอบสวนให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๓.๓.๔ ผลการประชุมมีมติชี้ว่า มีความผิดที่ถูกกล่าวหา (ข้อ ๑๘ ว.๒)

ถ้าเห็นว่าเป็นความผิดวินัยฐานใด ตามมาตราใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๐๑ อย่างไร ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ โดยให้คำนึงถึงหลักการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ การแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้แจ้งพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาเท่าที่มีตามที่ปรากฏไว้ในสำนวนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแม้พยานหลักฐานจะฟังได้เพียงว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไรร้ายแรง

๓.๓.๕ ผลการประชุมมีมติชี้ว่า ไม่มีความผิดที่ถูกกล่าวหาเห็นควรยุติเรื่อง (ข้อ ๘ ว.๑)

เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑๓ แล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการประชุมเพื่อพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานใดสนับสนุนข้อกล่าวหาว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำการใด เมื่อใด

อย่างไร และถ้าเห็นว่ายังฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ก็ให้มีความเห็นควรยุติเรื่องแล้วดำเนินการตามข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒ โดยอนุโลม

๓.๓.๖ การแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานให้ผู้กล่าวหาทราบเปิดโอกาสยื่นหนังสือชี้แจง (แบบ สว. ๓ (ข้อ ๑๘ ว.๒ ว.๓))

ถ้าเห็นว่าเป็นความผิดวินัยฐานใด ตามมาตราใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๑๐๑ ใดๆ ก็ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาดังกล่าวและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มีให้ทราบ โดยระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหา สำหรับพยานบุคคลจะระบุหรือไม่ระบุชื่อพยานก็ได้ โดยให้คำนึงถึงหลักการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ การแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้แจ้งพยานหลักฐานฝ่ายกล่าวหาเท่าที่มีตามที่ปรากฏไว้ในสำนวนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแม้พยานหลักฐานจะฟังได้เพียงว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง

การแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามวรรคสองให้ทำบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ ที่ ก.ตร. กำหนด โดยทำเป็นสองฉบับ เพื่อมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อและวันเดือนปีที่รับทราบไว้เป็นหลักฐานด้วย

เมื่อดำเนินการตามวรรคสองและวรรคสามแล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนถามผู้ถูกกล่าวหาว่าจะยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือหรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาประสงค์จะยื่น คำชี้แจงเป็นหนังสือให้คณะกรรมการสอบสวนให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาเขียนคำชี้แจงภายในเวลา อันสมควร แต่อย่างช้าไม่เกินสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำเพิ่มเติมรวมทั้งนำสืบแก้ข้อกล่าวหาด้วย ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ประสงค์จะยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการให้ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหาโดยเร็ว เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เสร็จแล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒ ต่อไป

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหามาแล้วแต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบหรือไม่มารับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนส่งบันทึก มีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปให้ผู้ถูกกล่าวหา ณ ที่อยู่ของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งปรากฏตามหลักฐานของทางราชการ หรือสถานที่ติดต่อที่ผู้ถูกกล่าวหาแจ้งให้ทราบ พร้อมทั้งมีหนังสือขอให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงนัดมาให้ถ้อยคำและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา การแจ้งในกรณีนี้ ให้ทำบันทึกมีสาระสำคัญตามแบบ สว.๓ เป็นสามฉบับ เพื่อเก็บไว้ในสำนวนการสอบสวน

หนึ่งฉบับ ส่งให้ผู้ถูกกล่าวหาสองฉบับ โดยให้ผู้ถูกกล่าวหาเก็บไว้หนึ่งฉบับ และให้ผู้ถูกกล่าวหา
 ลงลายมือชื่อ และวันเดือนปีที่รับทราบส่งกลับคืนมารวมไว้ในสำนวนการสอบสวนหนึ่งฉบับ
 เมื่อล่วงพ้นสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ดำเนินการดังกล่าว แม้จะไม่ได้รับแบบ สว.๓ คืน หรือไม่ได้
 รับคำชี้แจงจากผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหาไม่มาให้ถ้อยคำตามนัด ให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาได้
 รับทราบข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาแล้ว และไม่ประสงค์ที่จะ
 แก้อข้อกล่าวหาในกรณีเช่นนี้ คณะกรรมการสอบสวนจะไม่สอบสวนต่อไปก็ได้ หรือถ้าเห็นเป็นการ
 สมควรที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจะสอบสวนต่อไปตามควรแก่กรณีก็ได้ แล้วดำเนินการตาม
 ข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒ ต่อไป แต่ถ้าผู้ถูกกล่าวหามาขอให้ถ้อยคำหรือยื่นคำชี้แจงแก้อข้อกล่าวหา หรือ
 ขอนำสืบแก้อข้อกล่าวหาก่อนที่คณะกรรมการสอบสวนจะเสนอสำนวนการสอบสวนตามข้อ ๓๒
 โดยมีเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการสอบสวนให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามที่ผู้ถูกกล่าวหา
 ร้องขอ

๓.๖.๖ การรวบรวมพยานหลักฐานที่ผู้ถูกกล่าวหาอ้าง

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานตามข้อ ๑๘ เสร็จแล้วก่อนเสนอ
 สำนวนการสอบสวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามข้อ ๓๒ ถ้าคณะกรรมการสอบสวน
 เห็นว่าจำเป็นจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมก็ให้ดำเนินการได้ ถ้าพยานหลักฐานที่ได้
 เพิ่มเติมมานั้นเป็นพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้คณะกรรมการสอบสวนสรุป
 พยานหลักฐานดังกล่าวให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาที่จะให้ถ้อยคำหรือนำสืบ
 แก้อเฉพาะพยานหลักฐานเพิ่มเติมที่สนับสนุนข้อกล่าวหา นั้น ทั้งนี้ให้นำข้อ ๑๘ มาใช้บังคับโดย
 อนุโลม

๓.๖.๗ การประชุมลงมติและรายงานการสอบสวนเสนอสำนวนต่อผู้สั่งแต่งตั้งกรรมการ

การประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่ง
 หนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่การประชุมตาม ข้อ ๑๘
 และข้อ ๓๑ ต้องมีกรรมการสอบสวนมาประชุมไม่น้อยกว่าสามคนและไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ
 จำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดการประชุมคณะกรรมการสอบสวนต้องมีประธานกรรมการอยู่
 ร่วมประชุมด้วย แต่ในกรณีจำเป็นที่ประธานกรรมการไม่สามารถเข้าประชุมได้ ให้กรรมการที่มา
 ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่แทนการลงมติที่ประชุมคณะกรรมการสอบสวนให้ถือเสียง
 ข้างมาก ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เสร็จแล้วให้ประชุม
 พิจารณาลงมติดังนี้

๑. กรณีกระทำผิดวินัยอันมิใช่ความผิดวินัยอย่างร้ายแรง หรือหย่อนความ สามารถใน อันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือประพฤติดนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือไม่ อย่างไร

๒. กรณีไม่ได้ความแน่ชัดว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่จะถูกลงโทษ ปลดออก หรือไล่ออก แต่มีมลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนนั้น หากจะให้รับราชการ ต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการและควรให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๐๒ หรือไม่ อย่างไร เมื่อได้ประชุมพิจารณาตามมติตามข้อ ๑๑ แล้ว ให้คณะกรรมการสอบสวนทำรายงานการสอบสวน โดยมีสาระสำคัญตามแบบ สว. ๖ ที่ ก.ตร. กำหนด เสนอต่อผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน กรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเห็นแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวนโดยถือเป็น ส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วยรายงานการสอบสวนอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้คือ (๑) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานว่ามีอย่างใดบ้าง ในกรณีที่ไม่ได้สอบสวนพยาน หลักฐานตามข้อ ๒๔ และข้อ ๒๕ ให้รายงานเหตุที่ไม่ได้สอบสวนนั้นให้ปรากฏไว้ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำ รับสารภาพ ให้บันทึกเหตุผลในการรับสารภาพ (ถ้ามี) ไว้ด้วย (๒) วินิจฉัยเปรียบเทียบ พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา (๓) ความเห็นของ คณะกรรมการสอบสวนว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยหรือไม่ อย่างไรถ้าไม่ผิดให้เสนอ ความเห็นยุติเรื่อง ถ้าผิดให้ระบุว่าเป็นความผิดวินัยกรณีใด ตามมาตราใด และควรได้รับโทษสถาน ใด หรือหย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ บกพร่องในหน้าที่ราชการหรือ ประพฤติดนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือไม่ อย่างไร หรือไม่ได้ ความแน่ชัดว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่จะถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก แต่มี มลทินหรือมัวหมองในกรณีที่ถูกสอบสวนนั้น หากให้รับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ ราชการและควรให้ออกจากราชการตามมาตรา ๑๐๒ หรือไม่ อย่างไร

๓.๘ วิธีการลงโทษวินัยตำรวจ

การลงโทษทางวินัยของข้าราชการตำรวจ ซึ่งเป็นหน้าที่ผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจทุก ระดับชั้นยศจะต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบและเที่ยงธรรมโดยยึดหลักกรรมของ พระพุทธศาสนาเช่น อคติ ๔ อย่าง และประกอบกับหลักนิติรัฐ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติ ตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๗ มาตรา ๘๒ หลังจากได้ทำการสอบสวนพิจารณาเสร็จสิ้นแล้วตาม ขั้นตอน ของ กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๔๗ วิธีการลงโทษตามมาตรา ๘๒ มี ๗ สถานดังนี้

๑. การลงโทษภาคทัณฑ์ได้แก่การลงโทษแก่ผู้กระทำผิดอันควรต้องรับโทษสถานหนึ่งสถานใดแต่มีเหตุอันควรปรานีจึงเพียงแต่แสดงความผิดผู้นั้นให้ปรากฏไว้

๒. การลงโทษทัณฑ์กรรมได้แก่การให้ทำงานโยธการให้อยู่เวรยาม นอกจากหน้าที่ประจำหรือการให้ทำงานสาธารณะประโยชน์ซึ่งต้องไม่เกินหกชั่วโมงต่อหนึ่งวัน

๓. การลงโทษกักขังได้แก่การกักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งที่สมควรตามที่จะกำหนด

๔. การลงโทษกักขังได้แก่การขังในที่จัดไว้เพื่อควบคุมแต่เฉพาะคนเดียวหรือหลายคนรวมกันตามที่จะได้มีคำสั่ง

๕. การลงโทษ ตัดเงินเดือนได้แก่ ตัดเงินเดือนโดย คิดหักเป็นเปอร์เซ็นต์ตามกฎหมายกระทรวงการคลัง

๖. การลงโทษ ปลดออก

๗. การลงโทษไล่ออก ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการทำการสอบสวนขึ้นก่อน ซึ่งเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงได้แก่ ให้ออกจากราชการพ้นสภาพจากการเป็นข้าราชการตำรวจใน ๒ กรณีนี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกลั่นกรอง ตาม กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการกลั่นกรองให้ออก ไล่ออก พ.ศ.๒๕๔๗

เมื่อข้าราชการตำรวจทุกตำแหน่งและชั้นยศ ไม่พอใจหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมกรณีถูกลงโทษทางวินัยทางการปกครองของคณะกรรมการสอบสวน ก็มีสิทธิยื่นต่อศาลปกครอง ตาม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๕๔ ตามมาตรา ๔๒ ได้บัญญัติว่า “ ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของหน่วยงานทางการปกครอง”^{๓๒} มาตรา ๗๓ ได้บัญญัติว่า “ ผู้ยื่นฟ้องต้องยื่นฟ้องภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความพิพาทหรือคำสั่ง ถ้าไม่ยื่นอุทธรณ์ตามกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันถึงที่สุด ”^{๓๓}ในเมื่อคำพิพากษาศาลปกครองจะออกมาอย่างใดคู่กรณีต้องปฏิบัติตามคำสั่ง มาตรา ๗๐ ได้บัญญัติว่า “ คำพิพากษาศาลปกครองให้ผูกพันคู่กรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม” ^{๓๔}

^{๓๒} พิชัย นิลทองคำ. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๕๔ วิธีปฏิบัติราชการทางการปกครองระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ฉบับสมบูรณ์แก้ไขเพิ่มเติมเป็นปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อศตยาภิเษก, ๒๕๕๔), หน้า ๔๒.

^{๓๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖ .

^{๓๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๓.

แผนผังแสดงวิธีการสอบสวน ตาม กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ.๒๕๔๗

